

PRVO OPAZOVANJE BELOREPCA *HALIAETUS ALBICILLA* NA SLOVENSKI OBALI

Borut RUBINIČ

ornitolog, DOPPS, 61000 Ljubljana, Žibertova 1, SLO

ornitologo, Società per l'osservazione e lo studio degli uccelli della Slovenia, 61000 Ljubljana, Žibertova 1, SLO

IZVLEČEK

Sedemnajstega decembra 1994 sem na Sečoveljskih solinah opazoval prvoletnega ali drugoletnega belorepca. Ptič je najprej sedel na nasipu solinskega bazena, nato pa je, ker sem se mu preveč približal, odletel proti hrvaški Istri. Gre za prvi podatek o pojavljanju belorepca na slovenski obali, osebek pa je najverjetneje izviral iz znanih hrvaških gnezdišč v Slavoniji in Posavini.

Ključne besede: Orel belorepec, *Haliaetus albicilla*, pojavljanje, slovenska obala

Key words: White-tailed Eagle, *Haliaetus albicilla*, occurrence, Slovenian Coast

UVOD

Belorepec je evrazijska vrsta orla, ki poseljuje množico zelo različnih biotopov na ozemlju med Nemčijo in Kamčatko na zahodu in vzhodu ter Grenlandijo in Kitajsko na severu in jugu. V Evropi se je številčnost populacije te ranljive ujede od konca 19. stoletja pa do sredine 20. stoletja drastično zmanjšala, predvsem zaradi posegov v njeno naravno okolje, pretirane uporabe rodenticidov, zaradi pretiranega lova in celo načrtnega zastrupljanja. Številčnost populacije je, predvsem v manj razvitih državah vzhodne Evrope, še dandanes močno ogrožena; v nekaterih državah belorepcu grozi skorajšnja izginitev (Glutz von Blotzheim & Bauer, 1993; Cramp & Simmons, 1980; Grimmet & Jones, 1991).

Evropska populacija belorepca iz konca sedemdesetih let, ko se je upad številčnosti populacij vsaj v večini evropskih dežel ustavil, je štela približno 800 parov. Večina populacije je omejena na obalne dele Skandinavije, severni del bivše Vzhodne Nemčije in na delto reke Volge. Preostali, manjši del evropske populacije je skrčen na nekaj vzhodnoevropskih dežel, kot so Hrvaška, Vojvodina, Madžarska, Grčija in Bolgarija (Glutz von Blotzheim *et al.*, 1971; Grimmet & Jones, 1991).

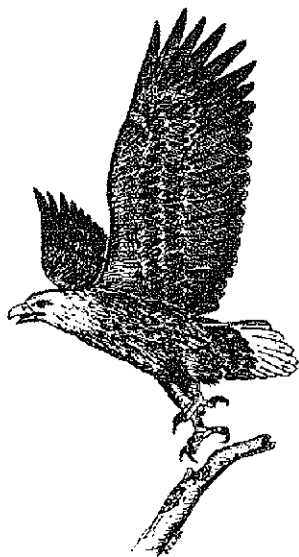
V Sloveniji gnezdi orel belorepec le na Kočevskem (Geister, 1995), sicer pa je reden zimski gost v severovzhodni Sloveniji in celoletni gost v Notranjskem regij-

skem parku (Sovinc, 1994; Rubinič, neobjavljeno).

Ornitofavna Sečoveljskih solin je relativno dobro poznana, saj segajo prvi avifavnistični zapisi v 19. stoletje, ko je to območje raziskoval Bernardo Schiavuzzi (1878, 1883, 1888). Številnim favnističnim pregledom navzlic (Gregori, 1976; Geister & Šere, 1977; Šmuc, 1980; Škornik *et al.*, 1990) pa nisem zasledil nobenega podatka o pojavljanju te vrste na slovenski obali. Tudi Lipej in Gjerkeš (1994), ki sta preučevala ujede in sove Slovenske Istre, v svojem pregledu ne navajata nobenih zgodovinskih ali sedanjih podatkov o pojavljanju te vrste v slovenskem delu Istre. Zato sem se odločil, da s tem prispevkom dopolnim njun pregled s podatkom o opazovanju te vrste v Sečoveljskih solinah.

OPAZOVANJE

17.1.1994 sem opazoval ptice na Sečoveljskih solinah. Pri terenskem popisu pobrežnikov in galebov na opuščnem delu solin (Fontanigge) sem na gnezdišču rumenonovega galeba opazil veliko ujedov. Na podlagi izkušenj s Cerknškega jezera, Ormoških lagun in madžarskega Hortobagyija sem ptico nemudoma določil za belorepca. Po obarvanosti perja sem presodil, da je ptica prvoletna, torej izvaljena istega leta, ali pa kvečjemu drugoletna, torej izvaljena leto prej. V želji, da bi belorepca fotografiral sem se mu po nasipu odplazil bliže in ga z

Slika 1: Belorepec (*Haliaeetus albicilla*) (risba: S. Polak).
Figure 1: White-tailed Eagle (*Haliaeetus albicilla*) (Drawing: S. Polak).

razdalje približno sto petdesetih metrov fotografiral. Potem ko sem se mu le preveč približal, se je vzdignil v zrak

in v lahkotnem letu zaplaval proti hrvaški Istri.

DISKUSIJA IN ZAKLJUČKI

Belorepec je vrsta, ki se v Sloveniji redno pojavlja predvsem na mestih, bogatih z ribami, njegovo glavno hrano, in obkroženih z ustreznimi habitati, kot so nižinski poplavni gozd ali celinski mešani gozd. V takem biotopu, ki ga v Sloveniji najdemo na Cerkniškem jezeru in v okolici Ormoških lagun, je belorepec reden celoletni gost in celo možen gnezdilec (Geister, 1995). Z izjemo naštetih krajev velja v preostalih delih Slovenije belorepec za izjemno redko in naključno pojavljajočo se vrsto. Prisotnost mladosnega osebka belorepca na Sečoveljskih solinah 17.12.1994 si je moč razlagati s klateštvom spolno nezrelih osebkov, ki je posebno izrazito pozimi, ko take ptice priganjajo na pot pomanjkanje hrane in ostre vremenske razmere na območjih običajnega gnezdenja. Menim, da je belorepec na Sečoveljske soline zašel povsem naključno in da to območje, kljub veliki količini potencialnega plena, ni območje rednega pojavljanja te vrste pri nas. Najverjetneje je primerek izviral iz hrvaških gnezdišč, ki so najbližje območje rednega gnezdenja te vrste.

RIASSUNTO

Il 17 dicembre del 1994 ho avvistato nelle saline di Sicciole un'aquila di mare dell'età (di uno o due anni). Il volatile era posato dapprima sull'argine delle saline, poi, visto che mi ero avvicinato troppo, ha spiccato il volo verso l'Istria croata. Si tratta della prima comparsa di un'aquila di mare sulla costa slovena, molto probabilmente originaria delle note aree di nidificazione della Slavonia e della Posavina.

LITERATURA

Cramp, S. & K.E.L. Simmons, 1980. The Birds of Western Palearctic, vol. 2. Oxford Univ. Press.
 Geister, I., 1995. Ornitološki atlas gnezdil Slovenije. DZS.
 Geister, I. & D. Šere, 1977. Prispevek k poznavanju ornitofavne Sečoveljskih solin. Varstvo narave 10: 63-73.
 Gregori, J., 1976. Okvirni ekološki in favnistični pregled ptičev Sečoveljskih solin in bližnje okolice. Varstvo narave 9: 81-102.
 Glutz von Blotzheim, N., K. M. Bauer & E. Bezzel, 1971. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Falconiformes. Vol. IV. Akad. Verlagsgesell. Frankfurt am Main.
 Grimmet, R. F. A. & T. A. Jones., 1991. Important Bird Areas of Europe. Page Bros. Ltd. Norfolk. UK. 2nd. reprint.

Lipej, L. & M. Gjerkeš, 1994. Ujede (Falconiformes) in sove (Strigiformes) Slovenske Istre. Annales 4: 54-62.
 Schiavuzzi, B., 1878. Elenco degli uccelli viventi nell'Istria ed in especialità nell'agro piranese. Boll. Soc. Civ. St. nat. Trieste, 4: 53-76.
 Schiavuzzi, B., 1883. Materiali per un'avifauna del territorio di Trieste fino a Monfalcone e dell'Istria. Boll. Soc. Adr. Sci. Nat. Trieste, 8: 3-78.
 Schiavuzzi, B., 1888. Materiali per un'avifauna del Litorale austroungarico. Boll. Soc. Adr. Sci. Nat. Trieste, 10: 154-183.
 Sovinc, A., 1994. Zimski ornitološki atlas Slovenije. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana.
 Škornik, I., T. Makovec & M. Miklavc, 1990. Favnistični pregled ptič Slovenske obale. Varstvo narave 16: 49-99.
 Šmuc, A., 1980. Ptice Sečoveljskih in Ulcinjskih solin. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani.